

EGYETEMI HALLGATÓK VERBÁLIS ÉS TANULÁSHOZ KÖTŐDŐ ÉNKÉPKOMPONENSEI

Szenczi Beáta

SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: tanulási énkép, verbális énkép, felsőoktatás

Az egyén önmagával kapcsolatos észleléseit, meggyőződéseit az énkép tartalmazza. Meghatározza, hogyan látjuk önmagunkat, és tanult motívumként a viselkedésünkre is hatást gyakorló, sokösszetevős, hierarchikus rendszerként értelmezhetjük. A nemzetközi kutatások az énkép területspecifikus jellegére mutattak rá, mely a tanuláshoz kötődő komponenseken belül is megjelenik. A kisiskoláskori kutatások a tanuláshoz kapcsolódó két nagyobb területet azonosítottak: a verbális és a matematika énképet. A fiatal felnőttkori énképre vonatkozó kutatások az életkori sajátosságokból adódóan több tanuláshoz kapcsolódó énképkomponenst is megjelölnek. A konstruktumot vizsgáló hazai neveléstudományi kutatások többsége kisiskoláskorra fókuszált. Nem ismerünk olyan hazai vizsgálatot, mely fiatal felnőttkorban vizsgálná az énképet és annak összefüggéseit a tanulmányi eredményességgel.

Kutatásunk célja, hogy az énkép tanuláshoz kötődő komponenseit fiatal felnőttkorban vizsgáljuk. A szimpóziium témájának megfelelően a tanuláshoz kapcsolódó énképösszetevők közül a verbális, a problémamegoldás, az általános tanulmányi énképet és az általános önbecsülést vizsgáljuk. Kutatási kérdéseink: (1) Milyen verbális és tanulási énképpel rendelkezik a vizsgált hallgatók? (2) Milyen összefüggések fedezhetők fel a vizsgált énképkomponensek között fiatal felnőttkorban? (3) Hasonlóan szoros összefüggés fedezhető-e fel az énkép és a tanulmányi eredményesség között fiatal felnőttkorban, mint kisiskoláskorban? Kutatásunkhoz a Self Description Questionnaire (SDQ) mérőeszközcsalád serdülő- és fiatal felnőtt korú egyének énképének vizsgálatára kifejlesztett SDQ III. kérdőívet adaptáltuk. A magyar mérőeszköz megbízhatósága kifejezetten jónak tekinthető (Cronbach- $\alpha=0,94$). A kérdőívet 85 BA képzésben részt vevő egyetemista fiatal töltötte ki ($n_{fiú}=27$, $n_{lány}=58$). Az adatfelvételt 2010 február elején került sor.

Eredményeink szerint a mintánkban részt vevő hallgatók közepesen jó énképpel rendelkeznek, az vizsgált énképkomponensek átlagai 3,4 és 3,8 közöttiek. A nemek között szignifikáns különbség mutatható ki az általános tanulmányi és a problémamegoldás énképekben: előbbi esetében a lányok ($\text{tanulmányi}_{\text{lányok}}=3,95$; $\text{tanulmányi}_{\text{fiúk}}=3,6$), utóbbi esetében a fiúk rendelkeznek magasabb énképpel ($\text{problémamegoldás}_{\text{lányok}}=3,39$; $\text{problémamegoldás}_{\text{fiúk}}=3,65$). A vizsgált énképkomponensek között közepes erősségű kapcsolatok állnak fenn ($r=0,3-0,5$), a klaszteranalízis eredményei alátámasztják az énkép hierarchikus jellegét. Kutatásunk tovább erősíti azokat az eredményeket, melyek az énkép területspecifikusságára mutattak rá: erős szignifikáns összefüggést találtunk a verbális énkép és a magyar érettségi osztályzat között, ugyanakkor nem találtunk kapcsolatot ugyanezen énképösszetevő és a matematika osztályzat között. Az eredmények arra utalnak, hogy az énkép alapvető struktúrája, hierarchikus és területspecifikus jellege az évek múltával, azaz fiatal felnőttkorban is megmarad.